

**Jomfruland
nasjonalpark**

Nasjonalparkstyret

Saksnummer :
Saksbehandler: Eirik J. Dobbedal
Dato: 12.09.2023

Protokoll fra styremøte 11. september 2023

Saker: 2023/28–2023/39
Møtested: Administrasjonsbygget, Kragerø
Dato: 11.09.23
Kl.: Styremøte kl. 10:00–14:00. Befaring til Styrmannsholmen kl. 10:00-11:00 ifbm. sak 2023/34

Faste medlemmer som deltok:

Knut Jarle Sørдалen
Torstein Kiil
Kjell Ove Heistad
Viggo Nicolaysen
Heidi Herum

Varamedlemmer som deltok:

Faste medlemmer/varamedlemmer som hadde forfall:

Møteledelse:

Knut Jarle Sørдалen

Fra administrasjonen deltok:

Eirik Johansen Dobbedal

Andre deltakere:

Protokollen ble sendt møtedeltakerne på e-post 12.09.2023. Merknader mottatt innen en uke er innarbeidet og protokoll er digitalt godkjent.

Sak 2023/28: Innkalling og sakskart.

Nasjonalparkforvalters merknad: Sakskartet inneholder en feilnummerering hvor sak 2023/40: Eventuelt skulle vært 2023/39: Eventuelt. Det er ikke en uteglemt sak, men feil i nummerrekken.

Behandling: Innkalling og sakskart godkjennes med endringer, hvor sak 2023/40 endres til 2023/39.

Orienteringer forskyves til slutten av møtet.

Vedtak

Innkalling og sakskart godkjennes med nevnte endringer.

Sak 2022/29: Orienteringer.

Forvalter orienterte om:

- Klage på vedtak i sak 2023/21 oversendt Miljødirektoratet for behandling.
- Etablert midlertidig gjerde på Stråholmen for utvidelse av slått-areal.
- Beiteavtale inngått med gbnr. 7/162 – Styrmannsholmen.
- Observasjon av slitasjeskader fra sykkel på Øytangen i juni. Flere har nå tunge el-sykler som primærsykkel. Medfører økt slitasje. Kan bli aktuelt med forbud jf. § a7 niende ledd.
- Vindfall og opprydding på Jomfruland i sommerferien.
- Teltning i verneområdet gjennom sommeren– allemannsrettens regler gjelder med enkelte unntak. Statens naturoppsyn fører tilsyn.
- Godt samarbeid med SNO gjennom sommeren.
- Oppfølging av borehull på Styrmannsholmen, gbnr. 7/163 – frist for retting innen 1. oktober.
- Besøk på Jomfruland av fjellstyrene Gausdal, Østre og Vestre Slidre
- Økonomi, tiltak ut året og budsjettstatus post 1420.31 – tiltak og 1420.21 – nasjonalparkstyret.
- Opprydding hogstavfall Styrmannsholmen i september, brenning av kvist og oppfølging i 2024
- Deltakelse på 10-årsmarkering for Færder Nasjonalpark
- Orientering om styremøte i besøkssenteret 28.8.23. status for senter, dialog og utfordringer. SALT levert konseptskisse for bygg og aktiviteter for en helhetlig formidling med utgangspunkt i fyrmesterboligen.
- Avgitt høringsuttalelse til VIDAR-prosjektet: Økt høyde, bunnfaste trafoer og hydrogenproduksjon. Felles uttale mellom Jomfruland, Færder og Ytre Hvaler. Sendt inn av forvalter i Jomfruland nasjonalpark.

Torstein Kiil orienterte om:

- Kulturlandskapsfilmen er finansiert. Filmen vil ha en varighet på ca. 30 minutter. Planlagt ferdigstilling til nyttår.

Viggo Nicolaysen orienterte om:

- Tilstand på vei gjennom eikeskogen i nasjonalparken. Veien er stedvis i svært dårlig tilstand som følge av slitasje fra bl.a. søppelbil. Saken følges opp av nasjonalparkforvalter.

Sak 2023/30: Vedtak etter delegert myndighet: Avslag på søknad om droneflyvning, Oslo Company

Vedtak tatt til orientering.

Sak 2023/31: Vedtak etter delegert myndighet: Tillatelse til flyvning med drone, Oslo Company

Vedtak tatt til orientering.

2023/32: Delegert vedtak: Tillatelse til organisert ferdsel – Jomfrulandløpet

Vedtak tatt til orientering.

2023/33: Delegert vedtak: Tillatelse til innsamling av frø fra truede plantearter 2023-2024

Vedtak tatt til orientering.

2023/34: Orientering om og oppfølging av byggetiltak på gbnr. 7/161, Styrmannsholmen

Nasjonalparkforvalters innstilling:

Saken er en orientering og utgangspunkt for drøfting i nasjonalparkstyret for videre oppfølging og legges derfor frem uten innstilling.

Behandling

Kjell Ove Heistad opplyste styret at han satt som leder av hovedutvalg for plan, bygg og miljø i 2018 da kommunens vedtak ble fattet i utvalget. Styret drøftet Heistads habilitet og vurderte at Kjell Ove Heistad ikke er inhabil i saken.

Torstein Kiil påpekte at tiltakene er et alvorlig brudd på verneforskriften med konsekvenser for nasjonalparken og kommunen. Av allmennpreventive hensyn bør det reageres kraftig på overtredelsene. Styret ser at det er begått grove feil av tiltakshaver, ansvarlig søker og bygningsmyndigheten gjennom mangelfull søknad og mangelfull søknadsbehandling:

1. Ved å ikke fremme søknad for nasjonalparkstyret har tiltakshaver fått godkjent en økning i bebygd areal på eiendommen som han ellers ikke ville fått tillatelse til dersom regelverket i nasjonalparken skulle følges.
2. Ansvarlig søker har ansvar for at søknad inneholder nødvendige og riktige opplysninger, jf. PBL 20-4.
3. Kommunal bygningsmyndighet har en samordningsplikt når tiltaket er betinget av tillatelse eller samtykke fra annen myndighet, jf. PBL 21-5. Bygningsmyndigheten skal fange opp mangelfulle søknader.

Alle tre parter i saken har et ansvar som spiller inn i vurderingen om strafferettslig forfølgelse av saken. Tiltakshaver har selvstendig ansvar selv om han har leid inn en ansvarlig søker og har ansvar for at bygningsmasse kommer i samsvar med regelverket. Grunnet alvorlige mangler i Kommunedirektørens saksutredning, er trolig kommunens vedtak ugyldig. Kiil spurte videre om tiltakshaver var eier av eiendommen i tiden før og på vernetidspunktet.

Kjell Ove Heistad stilte seg bak Torstein Kiil sine vurderinger og påpekte at saken krever oppfølging fra nasjonalparkstyret.

Heidi Herum foreslo at forvalter og styreleder ber om snarlig møte med tiltakshaver og ansvarlig søker for å forklare styrets vurderinger i saken. Styreleder og forvalter bør også holde separat møte med Kragerø kommune.

Viggo Nicolaysen støttet Torstein Kiil sine vurderinger av saken.

Knut Jarle Sørдалen påpekte at nasjonalparkstyret må være sikre på eierskap og at eiendommen var i tiltakshavers eie forut for og da nasjonalparken ble opprettet, siden dette har betydning for om eier burde ha kjent til verneforskriften og at eiendommen lå i verneområdet.

Sørдалen reiste også spørsmål om Statsforvalters ev. ansvar i saken og hvilken reaksjon som de ulovlige tiltakene burde få.

Nasjonalparkforvalter redegjorde for hvordan han tolker styrets vedtaksmyndighet og påpekte at nasjonalparkstyret ikke har hjemmel til å ilegge straffegebyr. Eventuell oppfølging av straffespor ligger hos politi gjennom en anmeldelse fra nasjonalparkstyret eller Miljødirektoratet. Miljødirektoratet er delegert myndighet for overtredelsesgebyr etter naturmangfoldloven § 74. Saken er foreldet med hensyn til overtredelsesgebyr etter § 74, og ev. straffespor ligger til politiet. Foreldelsesfrist for overtredelser etter naturmangfoldloven § 75 er 10 år.

Nasjonalparkstyret kan be tiltakshaver sende inn søknad om dispensasjon fra verneforskriften eller fatte vedtak om retting hjemlet i naturmangfoldloven § 69. Ev. søknad om dispensasjon må være i tråd med forvaltningsplanens retningslinjer til § 3 fjerde ledd a.), hvor det kun tillates utbygging i forbindelse med innlegging av vann- og avløp dersom eiendommens samlede bebygde areal (BYA) ikke overstiger 100 kvm.

Vedtak

Jomfruland nasjonalparkstyre anser byggetiltakene på gbnr. 7/161, Styrmannsholmen som et alvorlig brudd på verneforskriften, hvor det er gjennomført omfattende byggetiltak uten tillatelse fra forvaltningsmyndigheten.

Styret i Jomfruland nasjonalpark har et offentligrettslig ansvar som forvaltningsmyndighet. Nasjonalparkstyret påpeker at det er tiltakshavers ansvar at bygningsmasse kommer i samsvar med regelverket og ber tiltakshaver sende inn søknad om tillatelse til byggetiltak etter verneforskriften innen 13.10.2023. Søknad om dispensasjon må være i tråd med verneforskriften § 3 fjerde ledd a.) med tilhørende retningslinjer:

- Jf. retningslinjer til § 3 fjerde ledd a.) kan det gis tillatelse til tilbygg i forbindelse med innlegging av vann og avløp på eiendommer når samlet bebygd areal (BYA) på eiendommen ikke overstiger 100 kvm og tilbyggets høyde ikke overstiger 4,5 meter over naturlig terreng. Retningslinjen innebærer at det ikke vil bli gitt tillatelse til tilbygg når samlet areal på eiendommen med tilbygg overstiger 100 kvadratmeter. (Forvaltningsplan for Jomfruland nasjonalpark (2019), s. 58 og s. 61). Eiendommen hadde på søknadstidspunktet et bebygd areal på 110 kvm.

Dersom styret ikke mottar søknad om dispensasjon til tiltakene etter verneforskriften innen fristen, vil styret i Jomfruland nasjonalpark forberede vedtak om retting, hjemlet i naturmangfoldloven § 69. Før et eventuelt vedtak om retting, vil tiltakshaver motta forhåndsvarsel med frist for å uttale seg før det treffes endelig vedtak. Vedtak om retting er et enkeltvedtak som kan påklages.

Nasjonalparkforvalter og styreleder ønsker møte med tiltakshaver og ansvarlig søker for å drøfte saken og avklare spørsmål.

Sak 2023/35: Søknad om fasadeendringer på gbnr. 7/163 – Styrmannsholmen

Nasjonalparkforvalters innstilling

Jomfruland nasjonalparkstyre tillater fasadeendring av bygninger som omsøkt hvor det etableres doble verandadører på fasade NØ med labankdører for skjerming mot vær/vind på bygningene «Sjøblomsten» og «Lillebo».

Forvaltningsmyndigheten tillater videre flytting av lite kvadratisk vindu på nytt tilbygg fra høyre mot venstre (fasade NV), etablering av ny inngangsdør til venstre for nytt tilbygg (fasade NV) og flytting av stort vindu mot venstre (fasade NV) på «Sjøblomsten». Videre gis det tillatelse til flytting av eksisterende dør mot høyre (fasade SV) på «Lillebo».

Tillatelse til fasadeendring på bygningene «Sjøblomsten» og «Lillebo» er hjemlet i verneforskriften § 3 fjerde ledd a.) Tillatelsen gis med følgende vilkår:

- Labankdører skal ha konstruksjon og farger tilpasset øvrig bygningsmasse på eiendommen.
- Byggetiltak skal ikke medføre utvidelse av BYA på eiendommen og andre byggetiltak i strid med verneforskriften.
- Hvis det i rive/byggeperioden oppstår behov for beskyttelse av grunnen, skal det gjøres ved å legge ut gummimatter.
- Nasjonalparkforvaltningen skal gis beskjed når byggeperioden nærmer seg avslutning for befaring, slik at det fortsatt er mannskaper og maskiner tilgjengelig ved behov for utbedringer.
- Gjeldende tillatelse er hjemlet i verneforskriften for Jomfruland nasjonalpark og forutsetter videre tillatelse etter plan- og bygningsloven før tiltak kan igangsettes.

Behandling

Ingen merknader

Vedtak

Jomfruland nasjonalparkstyre tillater fasadeendring av bygninger som omsøkt hvor det etableres doble verandadører på fasade NØ med labankdører for skjerming mot vær/vind på bygningene «Sjøblomsten» og «Lillebo».

Forvaltningsmyndigheten tillater videre flytting av lite kvadratisk vindu på nytt tilbygg fra høyre mot venstre (fasade NV), etablering av ny inngangsdør til venstre for nytt tilbygg (fasade NV) og flytting av stort vindu mot venstre (fasade NV) på «Sjøblomsten». Videre gis det tillatelse til flytting av eksisterende dør mot høyre (fasade SV) på «Lillebo».

Tillatelse til fasadeendring på bygningene «Sjøblomsten» og «Lillebo» er hjemlet i verneforskriften § 3 fjerde ledd a.) Tillatelsen gis med følgende vilkår:

- Labankdører skal ha konstruksjon og farger tilpasset øvrig bygningsmasse på eiendommen.
- Byggetiltak skal ikke medføre utvidelse av BYA på eiendommen og andre byggetiltak i strid med verneforskriften.
- Hvis det i rive/byggeperioden oppstår behov for beskyttelse av grunnen, skal det gjøres ved å legge ut gummimatter.
- Nasjonalparkforvaltningen skal gis beskjed når byggeperioden nærmer seg avslutning for befaring, slik at det fortsatt er mannskaper og maskiner tilgjengelig ved behov for utbedringer.
- Gjeldende tillatelse er hjemlet i verneforskriften for Jomfruland nasjonalpark og forutsetter videre tillatelse etter plan- og bygningsloven før tiltak kan igangsettes.

2023/36: Søknad om etablering av uthus på Stangnes

Nasjonalparkforvalters innstilling

Jomfruland nasjonalparkstyre tillater ikke etablering av nytt uthus på Stangnes. Tiltaket vurderes i strid med verneforskriften § 3 første og annet ledd. Vilåret for dispensasjon etter verneforskriften § 11 anses ikke som oppfylt, da tiltaket vurderes å ha negativ påvirkning på naturmiljøet og vil være i strid med verneformålet for Jomfruland nasjonalpark.

Eiendommen er et gammelt kystbruk og reetablering av fjøset vil ha en kulturhistorisk verdi, men bygningen være i strid med det generelle byggeforbudet i verneområdet. Verneforskriften § 1 annet ledd d.) omfatter ivaretagelse av kulturminner, men forvaltningsmyndigheten anser ikke at dette omfatter reetablering av bygninger som har vært borte i nærmere 50 år. Det er i dag et mindre uthus på Stangnes som ivaretar lagerfunksjon for turlaget.

Behandling

Torstein Kiil og Viggo Nicolaysen fremmet følgende alternative forslag til vedtak:

Behandlingen av søknad om oppføring av låve på gammel grunnmur på Stangnes krever dispensasjon fra nasjonalparkforskriften. Tiltaket må derfor ikke stride mot vernevedtakets formål og verneverdiene må heller ikke påvirkes nevneverdig. Før nasjonalparkstyret realitetsbehandler søknad om oppføring av kopi av gammel låve, ber styret om at forslagsstiller fremlegger en godt begrunnet søknad - hvorfor ønsker man å oppføre denne bygningen og hva skal den brukes til. De gamle husene er vedtaksfredet av Riksantikvaren. Det bør derfor foreligge en uttalelse fra fylkeskommunen før nasjonalparkstyret på nytt behandler søknaden. Tegninger, begrunnelser og dokumentasjon på låvens utforming, sendes derfor til fylkeskommunen.

Knut Jarle Sørдалen foreslo at nasjonalparkforvalters innstilling og alternativt forslag til vedtak stilles opp mot hverandre i avstemming.

Knut Jarle Sørдалen, Heidi Herum og Kjell Ove Heistad stemte for nasjonalparkforvalters innstilling.

Torstein Kiil og Viggo Nicolaysen stemte for alternativt forslag til vedtak.

Nasjonalparkforvalters innstilling til vedtatt med tre mot to stemmer. Grunnlagsdokument til alternativt forslag til vedtak legges ved protokollen.

Vedtak

Jomfruland nasjonalparkstyre tillater ikke etablering av nytt uthus på Stangnes. Tiltaket vurderes i strid med verneforskriften § 3 første og annet ledd. Vilkåret for dispensasjon etter verneforskriften § 11 anses ikke som oppfylt, da tiltaket vurderes å ha negativ påvirkning på naturmiljøet og vil være i strid med verneformålet for Jomfruland nasjonalpark.

Eiendommen er et gammelt kystbruk og reetablering av fjøset vil ha en kulturhistorisk verdi, men bygningen være i strid med det generelle byggeforbudet i verneområdet. Verneforskriften § 1 annet ledd d.) omfatter ivaretagelse av kulturminner, men forvaltningsmyndigheten anser ikke at dette omfatter reetablering av bygninger som har vært borte i nærmere 50 år. Det er i dag et mindre uthus på Stangnes som ivaretar lagerfunksjon for turlaget.

Skriftlig innspill fra Torstein Kiil og Viggo Nicolaysen legges ved protokollen.

Sak 2023/37: Delegasjon av oppfølging av saker til Miljødirektoratet for vurdering av overtredelsesgebyr

Nasjonalparkforvalters innstilling

Styret i Jomfruland nasjonalpark gir forvalter delegert myndighet til å følge opp og oversende saker til Miljødirektoratet for vurdering av overtredelsesgebyr.

Behandling

Torstein Kiil fremmet følgende supplering av forslag: Styreleder bør være del av vurdering av saker nasjonalparkforvalter oversender til Miljødirektoratet.

Styret fremmet følgende alternative forslag: Styret i Jomfruland nasjonalpark gir forvalter delegert myndighet til å følge opp og oversende saker til Miljødirektoratet for vurdering av overtredelsesgebyr. Forvalter rådfører seg med styreleder før oversendelse.

Vedtak

Styret i Jomfruland nasjonalpark gir forvalter delegert myndighet til å følge opp og oversende saker til Miljødirektoratet for vurdering av overtredelsesgebyr. Forvalter rådfører seg med styreleder før oversendelse.

Vedtak enstemmig vedtatt.

2023/38: Redegjørelse av gjeldende regler og vurdering av behov for endret fartsgrense på sjøen i Jomfruland nasjonalpark

Innstilling

Styret i Jomfruland nasjonalpark tar redegjørelsen til orientering. Styret vil etablere dialog med Miljødirektoratet om problemstillingen og innføring av særskilt forskrift. Styret ønsker på nåværende tidspunkt ikke å innføre særlige fartsreguleringer i Jomfruland nasjonalpark, men vil jobbe for økt informasjon om ferdselsforbudet og sone B-områder i nasjonalparken og følger med på utviklingen.

Det bør etableres dialog med politiet med sikte på håndheving av aktsomhetsplikten på sjøen. SNO fortsetter arbeidet med å følge opp brudd på ferdselsforbudet i fuglefredningsområdene. Styret mener ilandstigning i fredningsområder bør følges opp med overtredelsesgebyr.

Behandling

Ingen merknader.

Vedtak

Styret i Jomfruland nasjonalpark tar redegjørelsen til orientering. Styret vil etablere dialog med Miljødirektoratet om problemstillingen og innføring av særskilt forskrift. Styret ønsker på nåværende tidspunkt ikke å innføre særlige fartsreguleringer i Jomfruland nasjonalpark, men vil jobbe for økt informasjon om ferdselsforbudet og sone B-områder i nasjonalparken og følger med på utviklingen.

Det bør etableres dialog med politiet med sikte på håndheving av aktsomhetsplikten på sjøen. SNO fortsetter arbeidet med å følge opp brudd på ferdselsforbudet i fuglefredningsområdene. Styret mener ilandstigning i fredningsområder bør følges opp med overtreddelsesgebyr.

2023/39: Eventuelt

Torstein Kiil løftet følgende saker:

- Kragerø kommune må følge opp Midtstien på Jomfruland slik at denne blir realisert.
- Status for nye vedtekter og videreføring av grunneierrepresentanter i nasjonalparkstyrene. Forvalter bes følge opp spørsmålet overfor Miljødirektoratet før neste styremøte.
- Stilte spørsmål om styrets syn på status og fremdrift for besøkssenteret. Nasjonalparkstyret har et ansvar å se til at nasjonalparken blir formidlet på en god måte.

Knut Jarle Sjørdalen ba om at styret blir orientert om økonomistatus for nasjonalparkens tiltakspost og driftspost i neste styremøte.

Møtetid

Møtet varte i 4 timer. Med 2 time forberedelse.

Neste møte

20.11.2023 kl. 10:00

Vedlegg til sak 2023/36

Stangnes - en perle i nasjonalparken. Kan stedet videreutvikles til et formidlingscenter for natur og kultur?

Forslag til vedtak om oppføring av liten låve.

v/Torstein Kiil og Viggo Nicolaysen

05.09.2023

Stagnes ligger lengst øst i nasjonalparken, i sjøkanten nær grensen mot Agder og Risør. Det lille fiskersmåbruket var bebodd i 1862 og gav utkomme for en familie med en ku eller to. Eiendommen er sikret som et statlig friområde, de gamle bygningene er fredet av riksantikvaren og nylig restaurert for flere mil. kroner. Det er bygget et nytt moderne toalett anlegg (14 m²) med eget stellerom for barn. Dette er det eneste stedet i nasjonalparken, som ligger på fastlandet med biladkomst. Det er laget flere parkeringsplasser nær Portørveien og det er anlagt en fin sti egnet for funksjonshemmede frem til Stagnes.

Er det muligheter for at stedet kan videreutvikles til å bli et lite informasjonscenter?

Fra turlaget og Kragerø kommune er det kommet søknad om å oppføre en kopi av en liten låvebygning på ca. 41 m². Bygningen ble revet omkring 1970. Grunnmuren til den gamle låven står der fremdeles. Saken er satt på kartet til nasjonalparkstyret 11. sept. Det er sparsomt med opplysninger om hvordan man tenker at låven skal utnyttes. Det er nevnt formidling og undervisning i natur og kultur og padle huk. Dette bør utdypes grundigere.

Søknaden krever dispensasjon fra regelverket og da er det en forutsetning at søknaden er godt dokumentert og begrunnet.

Vi anbefaler derfor at man skal utsette realitetsbehandlingen av denne saken og be søker legge frem en fylligere begrunnelse som beslutningsgrunnlag for evt. å gi dispensasjon. Da tilstøtende bygning er fredet, må Fylkeskommunen uttale seg til saken og de kan trolig gi gode innspill til utformingen av bygningen. Det er formålstjenlig at fylkeskommunen kan gi sine råd før nasjonalparkstyret behandler saken på nytt.

Gjeldene regelverk hjemler både å si nei og ja til et slikt bygg. Nasjonalparkforvalter innstiller på avslag og viser til hjemler for det. Vi fokuserer derfor mer på noe av regelverket, praksis fra tidligere og andre forhold som taler for å si ja til søknaden.

Formål og verneverdier i nasjonalparken må ikke påvirkes nevneverdig er en hovedregel. Det er vanskelig å se at et bygg som dette som skal formidle nasjonalparkens natur- og kulturverdier er på kollisjonskurs med formålet med nasjonalparken. Innenfor og rundt grunnmuren er det trolig ikke naturverdier som blir skadelidende. Ask, eik og syrin noe gress og enkelte vanlige blomsterarter, er ikke spesielle naturverdier som krever beskyttelse. Området brukes i dag til bord og benk for besøkende. Eksisterende bygninger inkl. låven ligger nedsenket i landskapet, omgitt av fjellknauser og vegetasjon, og vil ikke være synlig før man er på kloss hold. Landskapsmessig har en slik bygning liten eller ingen negativ betydning, også fordi den vil inngå i et gammelt tun med andre bygninger og derfor heller være et positivt landskapselement.

Bidra til at kulturhistorien blir bedre kjent (forvaltningsmål) Det gamle gårdsanlegget ligger der, men mangler sin låve for å kunne formidle tidligere tiders særdeles trange kår som man her har levd

under, jfr. Riksantikvaren. Slike eiendommer finnes det i dag svært få av i våre områder. Derfor en eiendommen meget verdifull i formidlingen av kulturhistorien og i tilretteleggelsen for allmennheten.

Gjenoppføring av bygninger, anlegg og innretninger som har gått tapt ved brann eller naturskade når dette ikke er tilskade for naturverdier (verneforskriften 3b). Denne paragrafen gir ikke hjemmel for å si ja til søknaden, men den gir signaler om at bygninger som er gått tapt kan gjenoppføres. I tilknytning til utarbeidelse av verneplanen og senere forvaltningsplanen, er nyere tids kulturminner kartlagt både på Jomfruland og Stråholmen. I Stangnes området har nok denne kartleggingen gått under radaren. På lik linje med noen av utmarkas kulturminner som kan restaureres, burde det stått at gamle bygninger som er revet og er en del av et gammelt miljø, kan bygges opp i kopi når det er viktig for formidlingen av kulturhistorien og naturverdier ikke går tapt. I dette tilfelle har eiendommen de senere år fått flere millioner i støtte for å ta vare på den gamle bygningsmassen og gjøre området tilgjengelig for allmennheten. I besøksstrategien heter det: «NP med sine natur- og kulturverdier skal bevares og utvikles til nytte og glede for kommende generasjoner». Man utvikler området ved å innføre en viktig bygning i tunet og dersom den også kan inneholde formidling av natur og kultur, vil det være til stor glede for de mange besøkende. Geoparken har informasjonstavle nær tunet og vil trolig også kunne ha stor nytte av innendørs formidling.

Det er sagt ja til oppføring av et toalett anlegg på 14 m2. Nasjonalparkstyret gav i 2022 tillatelse til å oppføre nytt toalett anlegg med ledningsanlegg i grunnen frem til offentlig anlegg. Bygget var noe større enn utedoen som ble revet. Begrunnelsen var at bygget ville være til stor glede for allmennheten og naturverdiene ble ikke skadelidende.

Fugletårnet med info bod fikk tillatelse på Øytangen. I regelverket ble det åpnet opp for at det kunne bygges et nytt fugletårn på Øytangen. Det var kjent da forvaltningsplanen ble utarbeidet. Det stod imidlertid ikke noe om infoboden. Den ble likevel godkjent og det er vel neppe noen som har kritisert den avgjørelsen, tvert om. Miljødirektoratet synes dette var blitt meget bra. Infoboden er med på å gi alle besøkende god informasjon og gode opplevelser. Noe lignende kan gjøres på Stangnes som er sammenlignbart.

Formålet med å gjenoppbygge låven. Det strenge regelverket knyttet til oppføring av nye bygninger er forståelig og riktig. Det gjelder også for offentlige bygg på lik linje med private. Når regelverket blir utformet kan man i forskrifter eller i forvaltningsplanen ta høyde for at man i visse situasjoner kan tillate ny bebyggelse. Det kunne man ha gjort i dette tilfelle, men ble ikke fanget opp i den prosessen. Når det ikke ble gjort, er det dispensasjonsregelverket som gir hjemmelen for å gi en tillatelse, gjerne med vilkår. Det vil ofte være en skjønnsmessig vurdering, hvor mange forhold må veies og legges til grunn. Da er det viktig at søknaden utdyper formålet og hvilke positive virkninger tiltaket kan medføre. I dette tilfelle synes det først og fremst å være allmennheten som får glede av bygget med innhold. Jomfruland nasjonalpark er opprettet for å verne om og ta vare på natur og kultur. En befolkning som kjenner kulturhistorien, har i fremtiden større mulighet for å forstå og være motivert for å beskytte disse verdiene.

Forslag til vedtak:

Behandlingen av søknad om oppføring av låve på gammel grunnmur på Stangnes krever dispensasjon fra nasjonalparkforskriften. Tiltaket må derfor ikke stride mot vernevedtakets formål og verneverdiene må heller ikke påvirkes nevneverdig. Før nasjonalparkstyret realitetsbehandler søknad om oppføring av kopi av gammel låve, ber styret om at forslagsstiller fremlegger en godt begrunnet søknad - hvorfor ønsker man å oppføre denne bygningen og hva skal den brukes til. De

gamle husene er vedtaksfredet av Riksantikvaren. Det bør derfor foreligge en uttalelse fra fylkeskommunen før nasjonalparkstyret på nytt behandler søknaden. Tegninger, begrunnelser og dokumentasjon på låvens utforming, sendes derfor til fylkeskommunen.

Nedenfor er samlet en del informasjon som kan være opplysende i saken.

Generelle dispensasjonsbestemmelse (fra forvaltningsplanen)

Verneforskriften § 11 er en generell dispensasjons-bestemmelse som innebærer at forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra verneforskriften dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, jf. naturmangfoldloven § 48

Det følger av forarbeidene til naturmangfoldloven at den generelle dispensasjonsbestemmelsen i § 48 ikke kan brukes for å utvide rammen i vernevedtaket. Bestemmelsen skal være en sikkerhetsventil for tiltak som ikke ble vurdert på vernetidspunktet. Dispensasjon etter første alternativ gjelder tiltak som ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig. Begge vilkår må være oppfylt for at dispensasjon skal kunne vurderes. Vilåret om at tiltaket ikke skal påvirke verneverdiene nevneverdig innebærer en konkret vurdering av verneverdiene som omfattes av verneformålet. Kravet om at tiltaket ikke skal påvirke nevneverdig, innebærer at dispensasjonsadgangen er snever. Det kan bare dispenseres i de tilfeller tiltaket vil ha ubetydelig eller begrenset virkning for verneverdiene. Det kan være ved midlertidig eller forbigående forstyrrelser, eller enkeltstående aktiviteter eller tiltak. Bestemmelsen gir også klar anvisning om at hensynet til verneverdiene skal være overordnet for eksempel næringsinteresser. Ved usikkerhet om virkningene tiltaket eller aktiviteten kan ha for verneverdiene, bør føre-var-hensyn jf. miljørettsprinsippene i naturmangfoldloven tillegges stor vekt. I avveiningen skal det foretas en skjønsmessig vurdering. Blant annet vil omfang og sikkerheten for de som bruker et område.

Fra forvaltningsplanen

Stangnes

Er også offentlig friluftslivsområde og lokalitet i Geoparken. Bygningene på fiskersmåbruket er vernet etter kulturminneloven. Antikvarisk restaurering av hovedbygningen skal være ferdig i 2018. Stangnes Det er lett adkomst med bil og offentlig parkeringsplass rett ved nasjonalparken. Stedet er egnet som informasjonspunkt og startpunkt. Tilrettelagt utkikkspunkt er ikke aktuelt, men det er fin utsikt fra kyststien over Vestre Røddal rett vest for Stangnes. Geoparken har informasjonsskilt like ved småbruket. Det er et enkelt offentlig toalett ved småbruket som det er planer om å ruste opp.